

Ortopedtekniska hjälpmedel

Föreskrivningsanvisningar

2021-10-01

Ortopedtekniskt centrum

Innehåll

<u>INLEDNING</u>	3
<u>Specifika regler för området</u>	3
<u>Rätt att förskriva ortopedtekniska hjälpmedel</u>	3
<u>Egenvårdsråd</u>	4
<u>OTC -rekvisition</u>	4
<u>ORTOSER</u>	5
<u>06 03 Spinala ortoser</u>	5
<u>06 03 03 - 09 Thoraco- lumbo- sacrala ortoser</u>	5
<u>06 03 12 Cervicala ortoser</u>	6
<u>Extremitetsortoser</u>	7
<u>06 06 Övre extremitetsortoser</u>	7
<u>06 12 Nedre extremitetsortoser</u>	8
<u>06 12 03 Inlägg</u>	9
<u>PROTESER</u>	10
<u>06 18 och 06 24 Övre och nedre extremitetsproteser</u>	10
<u>ORTOPEDISKA SKOR</u>	11
<u>06 33 Ortopediska skor</u>	11
<u>06 33 30 Behandlingsskor</u>	12
<u>06 33 18 Åtgärder på skor</u>	12
<u>Olikstora skor</u>	13
<u>Onormalt slitage</u>	13
<u>BILAGOR</u>	14
<u>Bilaga 1. Egenvård vid fotbesvär/skor/inlägg</u>	14-15
<u>Råd vid egenvård</u>	14-15
<u>Bilaga 2. Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel</u>	16
<u>Bilaga 3. OTC-rekvisition</u>	17

INLEDNING

Specifika regler för området

Regionbidrag eller inte

- Hjälpmedel som ett profylaktiskt skydd ges det inget bidrag från Regionen för.
- Hjälpmedel vid idrottsutövning som är att betrakta som elitnivå samt vid tillfällig aktivitet kan få hjälp av Ortopedteknik men bekostas av förening/personen.
- Hjälpmedel avsett för arbetslivet (vid arbetsplatskada) bekostas av arbetsgivare/personen.
- Hjälpmedel avsett för fritidsaktivitet i vardagen (ADL) ges inget bidrag från Regionen för.
- Dubbelförskrivning av hjälpmedel får inte förekomma.

Det här regelverket syftar till att personen efter behov erhåller rätt insats i rätt tid på ett sätt där våra gemensamma resurser utnyttjas optimalt.

Rätt att förskriva ortopedtekniska hjälpmedel

Förskrivaren ska vara anställd av, eller ha avtal med Region Blekinge för att kunna remittera personer till ortopedtekniskt centrum (OTC), Blekingesjukhuset, Karlskrona. Anställda inom regionens kommuner tillhörande någon av kategorierna äger också rätt att förskriva hjälpmedel.

Kategori A:

Läkare kan förskriva alla hjälpmedel som omfattas av regelverket

Kategori B:

Sjukgymnast/Fysioterapeut med erfarenhet och eller kompetens inom ortopedtekniska hjälpmedel har utökad förskrivningsrätt på hjälpmedel som förskrivs inom följande verksamheter, rehab, rehabcenter, habilitering, reumatologen och ortopeden.

Vid osäkerhet bör sjukgymnast/fysioterapeut kontakta OTC för diskussion alternativ skrivs förskrivning av ansvarig läkare. OTC har rätt att neka utökad förskrivningsrätt till förskrivare i de verksamheter där detta ej är aktuellt eller om förskrivare ej har erfarenhet och/eller kompetens inom området.

Kategori C:

Arbetsterapeuter kan utifrån sitt kompetensområde förskriva ortoser för finger, hand och handled.

Egenvårdsråd

Personen bör ha informerats om egenvård och provat detta innan ortopedtekniskt hjälpmedel förskrivs. Har personen provat egenvård och detta inte har fungerat bör det framgå av rekvisitionen (Bilaga 2).

OTC -rekvisition

- När en OTC-rekvisition förskrivs skall beaktas att ortopedingenjörer är legitimerade och att **rekvisitionen primärt ska innehålla tydlig diagnos och diagnos nr/kod samt problemställning och syfte med önskad behandling. Vid diabetes ska NDR-klassifikation anges.**
- Ortopedingenjören avgör helt utifrån diagnos och syfte vilken typ av hjälpmedel som ska provas ut utifrån upphandlat sortiment.
- Diagnoser/sjukdomstillstånd av betydelse men som inte är grund till förskrivningen bör anges t ex. diabetes, RA.
- OTC-rekvisition kan skrivas för en längre period om behovet är varaktigt, dock längst i 5 år med angivet antal/år, (gäller ortopedläkare). När det av förskrivningen inte framgår giltighetstid, gäller den normalt ett år från utfärdandedatumet.

Hjälpmedel såsom bröstproteser, bräckbandage och kompressionsstrumpor kan förskrivas men då belastar kostnaden respektive ordinerande vårdenhet

OTC-rekvisitionen skickas signerad till ortopedtekniskt centrum, Blekingesjukhuset, 371 85 Karlskrona (Bilaga 3).

ORTOSER

o6 03 Spinala ortoser

o6 03 03 - 09 Thoraco- lumbo- sacrala ortoser

Definition:	Två typer av korsetter, mjuka och hårda. Mjuka korsetter ska förskrivas restriktivt för smärtlindring.
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikationer:	Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionsnedsättning föreligger: <ul style="list-style-type: none"> • Spinal stenosis • Osteoporos • Kotkompression • Scolios • Neuromuskulära sjukdomsnedsättningar • Muskeldystrofi • Frakturer • Postoperativt
Egenavgift:	Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
Anmärkning:	Maximalt två korsetter per år utan förnyad förskrivning.

o6 03 12 Cervicala ortoser

Definition:	Halskrage (stabil och semistabil)
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikationer:	<p>Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionsnedsättning föreligger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spinal stenosis • Osteoporos • Kotkompression • Frakturer
Egenavgift:	Ingen avgift
Anmärkning:	<p>Förskrivningen berättigar till två halskragar vid behov. Mjuk halskrage för exempelvis smärtlindring betalas av personen.</p>

Extremitetsortoser

o6 o6 Övre extremitetsortoser

Definition: För mjuka ortoser gäller att behovet ska vara varaktigt eller som postoperativt stöd och avlastning p.g.a. instabilitet eller smärttillstånd

Förskrivare: Kategori A, B och C

Indikationer: Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionsnedsättning föreligger:

- Destruerande inflammatorisk ledsjukdom (t.ex. reumatoid artrit, MS, psoriasisartrit, gikt)
- Neuromuskulära sjukdomsnedsättningar (t.ex. ryggmärgsbråck, cerebral pares, polio, stroke)
- Postoperativt eller vid frakturbehandling.

Egenavgift: Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)

Anmärkning:

o6 12 Nedre extremitetsortoser

- Definition:** Fotortoser, knäortoser samt höftortoser.
För mjuka ortoser gäller att behovet ska vara varaktigt eller som postoperativt stöd och avlastning p.g.a. instabilitet eller smärttillstånd
- Förskrivare:** Kategori A och B
- Indikation:** Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionsnedsättning föreligger:
- Destruerande inflammatorisk ledsjukdom (t.ex. reumatoid artrit, psoriasisartrit, gikt)
  - Neuromuskulära sjukdomstillstånd (t.ex. ryggmärgsbråck MMC, cerebral pares, polio, stroke)
  - Postoperativt eller vid frakturbehandling, luxationer, ligamentsskador, artros
- Egenavgift:** Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
- Anmärkning:**

o6 12 03 Inlägg

Definition:	Individuellt anpassade eller prefabricerade
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikation:	Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionsnedsättning föreligger: <ul style="list-style-type: none"> • Tibialis posterior grad 2-4 • Inflammatorisk ledsjukdom • Smärtande artros • Neuromuskulära sjukdomstillstånd • Diabetes (NDR 2-3) • Neuropati • Grava kallositeter • Hälkudde insufficiens • Plantarfasciit • Mortons metatarsalgi • Metatarsalgi med fettkudde insufficiens • Grav pes cavus/pes plano valgus. • Kongenital förvärvad grav fotdeformitet (ska framgå typ av deformitet) • Smärta (gäller barn) • Severs skada (Haglund) • Frakturer

Exempel då bidrag inte ges (gäller även barn utan smärtsyndrom): Pes planos, pronation, pes transversus planus, metatarsalgi (utan tillägg), protrusio, diabetes NDR I

Egenavgift: Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
OBS! Vid tillfällig behandling betalas ingen egenavgift. Exempelvis efter fraktur, sår, komplikationer efter fotkirurgi, kritisk ischemi, posttraumatiskt tillstånd i stabiliserande strukturer

Anmärkning: Grundprincipen är 1 par inlägg vid första tillfället, därefter kan ytterligare 1 par utprovas, max 2 par/år. För barn och ungdom tas hänsyn till om barnet växer.
OBS! Informera om vikten av egenvård enligt befintligt dokument (Bilaga 1)
Inlägg medger ej rätt till sandal eller sko.

PROTESER

o6 18 och o6 24 Övre och nedre extremitetsproteser

Definition:	Funktionella eller kosmetiska proteser
Förskrivare:	Rehabläkare inom protesområdet
Indikation:	Avsaknad av extremitet eller del av detsamma.
Egenavgift:	Ingen avgift
Anmärkning:	En amputation är permanent varför ny rekvisition/remiss ej krävs för vidare ortopedteknisk konsultation så länge situationen är detsamma som vid första förskrivningen.

ORTOPEDISKA SKOR

o6 33 Ortopediska skor

Definition:	Avser speciellt serietillverkade ortopediska skor samt individuellt gjorda skor.
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikationer:	<p>Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionshinder föreligger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diabetes (NDR 2-4) • Grav kärlsjukdom • Destruerande reumatoid sjukdom • Medfödd missbildning • Neurologisk sjukdom • Grav fotdeformitet eller avvikande form som kraftig hallux valgus, en fotvolym eller fotbredd som inte ligger inom det normala. Grav fotdeformitet och avvikande form används när detta i stort sett omöjliggör köp av skor i vanlig handel.
Egenavgift:	Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
Anmärkning:	<p>För vuxna gäller maximalt tre par ortopediskt anpassade skor/år</p> <p>För barn och ungdom tas hänsyn till om barnet växer.</p> <p>OBS! Informera om vikten av egenvård enligt befintligt dokument (Bilaga 1)</p>

o6 33 30 Behandlingskor

Definition:	Avser specialkor för sjukvårdande behandling.
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikation:	Följande medicinska diagnoser, under förutsättning att funktionshinder föreligger: <ul style="list-style-type: none"> • Grav neuropati och/eller grav perifer kärlsjukdom. • Grava kallositeter, fotsår, kritisk ischemi, osteoartropati.
Egenavgift:	Ingen avgift

o6 33 18 Åtgärder på skor

Definition:	Avser ortopedtekniska åtgärder som utförs på skor.
Ordinatörer:	Kategori A och B
Indikation:	Benlängdsskillnad 10 mm eller mer. Behov av korrigerande felställning i fot, rullsula, kilklack, etc.
Egenavgift:	Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
Anmärkning:	Kan ordinerades för högst fem par skor per år.

Olikstora skor

Definition:	Gäller under förutsättning att minst två storlekar skiljer fötterna åt, antingen i längd eller i volym.
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikation:	Olikstora fötter med behov av skor med minst två nummers skillnad.
Egenavgift:	Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel (Bilaga 2)
Anmärkning:	Efter förskrivning erhåller personen en särskild skorekvisition från Ortopedteknik för att köpa skor i handeln.

Onormalt slitage

Definition:	För att åberopa ökat slitage ska det vara en årsförbrukning på minst 6 par skor/år.
Förskrivare:	Kategori A och B
Indikation:	Onormalt slitage till följd av funktionsnedsättning
Egenavgift:	Vid onormal förslitning betalar personen avgift för maximalt tre par skor per år (Bilaga 2).
Anmärkning:	Efter förskrivning erhåller personen en särskild rekvisition från OTC för att köpa skor i handeln.

BILAGOR

Bilaga 1. Egenvård vid fotbesvär/skor/inlägg

Många fotbesvär kan lindras genom att använda bra skor, både inne och ute, och olika egenvårdsprodukter. Egenvårdsprodukter kan köpas i sjukvårdsbutiker, hälsokostaffärer, apotek, skoaffärer, sportbutiker, hos fotvårdsspecialister eller beställas över internet.

OBS! En bra och ändamålsenlig sko är alltid det första personen bör prova. Behöver personen sedan någon typ av inlägg är även här en bra sko av stor vikt, då det är en förutsättning för att inlägget ska fungera.

Har personen provat sig fram men besvären kvarstår kan förskrivning av ortopedtekniskt hjälpmedel göras.

Råd vid egenvård

- En bra sko
  - Skon bör vara stadig, ha en stabil hälkappa och tjock stöddämpande sula.
  - Skon bör ha en klackhöjd på 10-20 mm.
  - Snörskor är att föredra, men kardborreband fungerar om man har svårt att knyta.
  - Walking- eller joggingskor lindrar många besvär, särskilt vid öm framfot.
  - Skon bör vara 10 mm längre än foten och ge plats för tårna på bredden och höjden.
  - Mjukt material i skons tåparti skonar tårna från tryck.

- Öm häl
  - Walking- eller joggingsko med stabil hälkappa och tjock stöddämpande sula.

- Hälsenebesvär
  - Kork kil upp till 10 mm kan läggas i skon under hälen.

- Smärta och stelhet i tåleder (förslitning artros i tåleder)
  - Sko med låg klack kan minska belastningen i tålederna.
  - Sko med rullsula, i handeln finns Walking skor med rullsula.
  - Sulan ska vara böjstyv, testas genom att skon ska ge ett motstånd när man försöker böja den.

- Ömma trampdynor
  - Sko med stöddämpande sula.
  - Mjukt inlägg som ger stöd i hålfoten och har en kudde (pelott) bakom trampdynorna. Pelotter kan köpas löst och klistras i skon. Viktigt att komma ihåg är att pelotten ska trycka bakom trampdynan, inte under.

- Observera, vid förhårdnader, liktornar, vårtor och liknande kan lösningen vara en bättre fotvård

- Hallux valgus
  - Skor med bred tåbox och utrymme för den ömmande tåleden. Skinnskor är att föredra då de kan lästas (hos skomakare eller skobutik)
  - Vid grava besvär med smärta och stelhet i tåleden, kan rullsula lindra besvären. En bra uppbyggd walkingsko eller löpsko kan fungera. En bra rulle innebär att skon är böjstyv framtill samt har en rundad form i sulan.

- Mortons neurom/sjukdom (smärta som strålar från trampdynorna ut i tårna)
  - Mjukt inlägg som ger stöd i hålfoten och bakom trampdynan (pelott). Pelotter kan köpas löst och klistras i skon. Viktigt att komma ihåg är att pelotten ska trycka bakom trampdynan, inte under.
  - Sko med låg klack och tillräcklig bredd över framfoten.

- Hammartår, klotår
  - Mjukt skoinlägg
  - Sko med låg klack, rullsula.

- Tår som lägger sig mot eller på varandra
  - Sko med tillräcklig bredd och höjd över framfoten.
  - Tåskiljare/tåspridare
  - Skoinlägg som ger stöd i hålfoten.

- Knäbesvär
  - Knäbesvär är många gånger komplext och det är svårt att ge generella råd. Man kan ändå nämna ett par saker. Det är viktigt att man har en sko som är i bra skick och inte är snedsliten. Man kan även prova enkla mjuka knäbandage som ger kompression över knät. Går besvären inte över så ta kontakt med sjukgymnast eller läkare.

- Andra åtgärder som kan hjälpa vid fotbesvär
  - Träning
  - Anpassad aktivitet
  - Tejpning
  - Fotvård

Bilaga 2. Avgifter/bidrag Ortopedtekniska hjälpmedel

- Egenavgiften ingår inte i högkostnadsskyddet och är inte återbetalningsbar.
- Egenavgifterna är moms fria.
- Personen betalar ingen egenavgift för ortoser om de är att betrakta som behandlingshjälpmedel för en akut övergående skada (aktuell sjukdom).
- En person som behandlas bilateralt för samma besvär, betalar endast en egenavgift.
- Person med långvariga sjukdomar med påverkan på rörelseapparaten är i många fall befriade från egenavgifter

---

Resår- och tygkorsett	300 kronor/st. Gäller ej barn och ungdomar fram t o m det år då de fyller 19 år.
------------------------------	---

Övre extremitetsortos	300 kronor/st 300 kronor/ par vid bilaterala besvär Gäller ej barn och ungdomar fram t o m det år då de fyller 19 år.
------------------------------	---

Nedre extremitetsortos	300 kronor/st. 300 kronor/ par vid bilaterala besvär Gäller ej barn och ungdomar fram t o m det år då de fyller 19 år.
-------------------------------	--

Fotortoser/inlägg	500 kronor/par Gäller ej barn och ungdomar fram t o m det år då de fyller 19 år.
--------------------------	---

Ortopediska skor

Barn och ungdomar fram t o m 19 år	300 kronor/par
Vuxna	800 kronor/par

Åtgärder på skor	150 kronor
-------------------------	------------

Bilaga 3. OTC-rekvisition

OBS! Skickas till ortopedtekniskt centrum

Beställare	Löpnr:
------------	--------

Patientinformation

Personnummer	Namn
Adress	Telefonnummer

Diagnos	Diagnoskod:				
	Tolkbehov ☐ Ja ☐ Nej				
	Språk:				
Förskrivning	Smitta ☐ Ja ☐ Nej				
	Artikelnr	Antal	Timmar	Material	Pat.avg
Syfte/Önskemål					
Datum	Landstingsbidrag ☐ Nej	Datum			
Utfärdat av	Underskrift	Underskrift			
Ortopedteknikens egna noteringar:		<p>Diagnosen kommer att bedömas och prioriteras, därefter kallas patienten på besök.</p> <p>Rekvisitioner med icke godkända diagnoser enligt föreskrivningsanvisningar kommer att returneras.</p>			
Prioriteringskod 1:		Föreskrivningsanvisningarna hittar ni på följande länk:			
Prioriteringskod 2:		Föreskrivningsanvisningar ortopedtekniska hjälpmedel			